

Valtuustoaloite:

VIITTOMAKIELINEN TULKKAUS ITÄ-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUEVALTUUSTON KOKOUKSISSA

KRIISIVIENTINTÄ VIITTOMAKIELELLE

Tausta ja tavoite

Suomessa on arviolta noin 5 000–6 000 viittomakieltä ensisijaisesti käyttävää henkilöä sekä laajempi joukko, joka kommunikoi viitotulla puheella (esim. kuuroutuneet, kuurosokeat, heidän perheensä ja lähipiirinsä). Saavutettava viestintä on jokaisen perusoikeus – ja erityisen tärkeää julkisessa päätöksenteossa sekä kriisitilanteissa.

Esitän, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ryhtyy toimiin varmistaakseen viittomakielen tulkkauksen vähintään seuraavilla osa-alueilla:

1. **Itä-Uudenmaan hyvinvointialuevaltuuston kokoukset** (striimatut tai tallennetut)
2. **Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kriisiviestintä** – erityisesti hätätilanteissa, joissa nopea ja esteetön tiedonsaanti voi olla elintärkeä
3. **Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen tulee suunnitelmallisesti lisätä kaikessa toiminnassaan viittomakielen käyttöä.**

Lainsäädännölliset ja kansainväliset velvoitteet

- **Perustuslain 17 §:** “Viittomakieltä käyttävien oikeus käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään on turvattava lailla.”
- **YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus (CRPD):** Artikla 9 (Saavutettavuus) ja artikla 21 (Sanavapaus ja tiedonsaanti) edellyttävät, että viittomakieliset henkilöt voivat saada tietoa ja ilmaista itseään yhdenvertaisesti.
- **Viittomakielilaki (359/2015):** Velvoittaa viranomaisia edistämään viittomakielisten mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa saavutettavasti.
- **Laki valmiuslain (1552/2011) ja pelastuslain (379/2011) mukaisesta viestinnästä kriisitilanteissa** korostaa viranomaisviestinnän oikea-aikaisuutta, ymmärrettävyyttä ja saavutettavuutta kaikille väestöryhmille – mukaan lukien viittomakieliset.

Käytännön esimerkkejä muista kunnista ja viranomaisista

- **Helsinki:** Järjestää viittomakielisen tulkkauksen tiedotustilaisuuksiinsa esimerkiksi kriisitilanteissa tai tärkeissä ajankohtaisasioissa.
- **Tampere:** On sisällyttänyt viittomakielen tulkkauksen kriisiviestinnän suunnitelmaansa.
- **Vantaa:** huhtikuussa 2025 on ollut ensimmäinen kunnanvaltuuston kokous, joka on tulkattu viittomakielelle.
- **Kuopio:** noudattaa voimassa olevaa saavutettavuusdirektiiviä ja viittomakielilakia laajasti ja monipuolisesti
- **Yle (julkinen palvelu)** tarjoaa viittomakielisiä uutislähetystyksiä sekä tulkattuja hätätiedotteita.
- **Kelan viittomakielinen palvelu** on hyvä esimerkki viranomaisviestinnästä, joka tukee viittomakielisten yhdenvertaista asiointia.

Ehdotukset hyvinvointialueelle:

1. **Tulkkaus hyvinvointialuevaltuuston kokouksiin**, erityisesti silloin, kun ne striimataan tai tallennetaan julkisesti katsottaviksi.
2. **Viittomakielisen kriisiviestinnän toimintasuunnitelma:** otetaan osaksi valmiussuunnitelmia ja viestintästrategiaa.
3. **Yhteistyö Kelan tulkkauspalvelujen ja alueellisten toimijoiden kanssa**, jotta tulkkaus on saatavilla nopeasti ja ammattitaitoisesti.
4. **Viittomakielisten asukkaiden osallistaminen** suunnitteluun ja palautteen keräämiseen.
5. **Viittomakielisen viestinnän kehittäminen** alueen kaikessa viestinnässä.

Yhteenveto

Viittomakielinen tulkkaus Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen virallisissa tilaisuuksissa ja kriisiviestinnässä ei ole pelkkä hyvä tahto, vaan ihmisoikeus- ja yhdenvertaisuuskysymys.

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue voi esimerkillään osoittaa sitoutumista saavutettavuuteen, osallisuuteen ja asukkaidensa tasa-arvoiseen kohteluun.

Allekirjoitukset:

Johanna Aaltonen, SDP Itä-Uusimaa